

Posudek na práci Barbory Bartoňové

Téma bakalářské práce je velmi specifické: dílo T. R. Fielda se zaměřením na básně vzniklé v psychiatrické léčebně v polovině padesátých let. Field je, jak uvádí sama Barbora Bartoňová, autorem okrajovým. Navíc okrajovým ve dvojitým smyslu, neboť zůstává marginálním i v současnosti, na rozdíl od dobově okrajových tvůrců typu Ladislava Klímy nebo Josefa Váchala, jejichž dílo se posunulo z periferie do centra a dnes se těší velké pozornosti. Nebýt edic a komentářů Petra Kovaříka, byl by Field patrně zcela zapadlým autorem. Např. Kuncův poválečný slovník, slovník spisovatelů z roku 1964 ani I. díl Lexikonu české literatury (1985) jej neuvádějí, najdeme ho až v dodatcích Lexikonu (1993) a ve Slovníku českých spisovatelů po roce 1945 I (1995, autorem hesla v obou případech je právě Petr Kovařík).

Je sympatické, že Barbora Bartoňová nereklamuje pro svého autora větší pozornost veřejnosti, jak bývá často zvykem v podobných případech. Věcně konstatuje, že Fieldův vliv na českou literaturu byl takřka zanedbatelný, a klade si otázku, zda má smysl zabývat se jeho osobností a dílem. Odpověď podle ní nemůže být jednoznačná. Fieldovo dílo je sice v českém prostředí naprosto ojedinělé a originální, jeho humor je svérázný, ale v jeho tvorbě jsou značné hodnotové rozdíly. Problematické jsou podle autorky práce Fieldovy texty vznikající jako „záměrné“ (např. cykly) nebo jeho dnes stěží srozumitelné glosy každodennosti. Naopak hodnotu si uchovávají tzv. zádrhele a jiné, zejména hravé básně vznikající spontánně.

Na pohled tradičně pojaté úvodní kapitoly, které sumarizují Fieldův život a genezi jeho díla, jsou v tomto případě na místě. Jednak život a dílo tohoto tvůrce spolu úzce souvisejí a okolnosti vzniku jednotlivých sbírek jsou pro jejich výklad podstatné, jednak o jeho curriculum vitae nemáme stále dostatek spolehlivých zpráv. Barbora Bartoňová proto kromě materiálu shromážděného Petrem Kovaříkem těžila i z archivních pramenů (Fieldova fondu v Památníku národního písemnictví). Fieldovy osudy byly často paradoxní. Ačkoliv měl židovské předky, nestal se obětí pronásledování v době nacistické okupace. Ačkoliv v první polovině padesátých let nepublikoval a byl hospitalizován v Bohnicích, byl právě v té době členem oficiálního Svazu československých spisovatelů. Korespondence s Arnem Krausem a lékařské zprávy pomohly datovat Fieldovy pobyty na psychiatrii v Bohnicích, kde vznikly básnické texty s názvem Morodochium, které jsou hlavním předmětem analýzy (zejm. str. 42 až 47). Rozbor Fieldova staršího díla, zejména sbírek Kosočtverce na ohradách a Lomikel na dlásnech, je pak východiskem pro srovnání s poválečným Morodochiem. Práce se tak soustřeďuje nejen na jmenovanou sbírku, která v době vzniku nemohla vyjít (Bartoňová připomíná básně Po staru se žít nedá a Budovatelé blázinců) a nevyšla ani do konce autorova života, ale i na poetiku celé Fieldovy tvorby. Přitom se opírá o pojetí komiky Vladimíra Boreckého a srovnává její podoby v Kosočtvercích, Lomikelu a v Morodochiu (humor, satira, parodie, nonsens). Zvláštní pozornost věnuje jazyku a jednotlivým motivům. Za velmi přínosnou považuju pátou kapitolu její práce, kde se zabývá postupy stylizace a mystifikace a vymezuje Fieldovo místo mezi „naivní“ mystifikací Jakuba Hrona Metánovského a „vědomou“ mystifikací tvůrců Jára Cimrmana.

Úhrnem lze říci, že Barbora Bartoňová ve své práci prokázala schopnost čtení a interpretace básnického textu i dobrou orientaci v problematice literárněteoretické (komika, stylizace) i literárněhistorické. Její práce splňuje kritéria na bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě.

